

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Бубенко І. П., студентка

Науковий керівник: Букало Н. А., к.е.н., доцент

Східноєвропейського Національного Університету ім. Лесі Українки

Виявлення резервів зниження собівартості продукції може забезпечити зниження витрат на виробництво продукції, що призведе до зниження ціни на одиницю продукції, а відповідно – забезпечить підвищення прибутку підприємства та надання значних конкурентних переваг і, таким чином, розширення ринків збуту. Тому дослідження проблеми калькулювання собівартості продукції та виявлення резервів її зниження є досить актуальним та становить значну теоретичну і практичну цінність [1].

Економічний термін «калькулювання» (від лат. *calculatio* – рахунок, підрахунок) – це система розрахунків, за допомогою яких визначається собівартість усієї проданої продукції та її частин, собівартість конкретних видів виробів, сума витрат окремих підрозділів підприємства на виробництво та продаж продукції [2, 3 с.].

За твердженням В.Ф. Палий метод калькулювання – це сукупність способів аналітичного обліку витрат на виробництво за калькуляційними об'єктами та прийомів обчислення собівартості калькуляційних одиниць [3, 223 с.].

На думку О. Д. Каверіної методи калькулювання поділяються на три групи:

1. Залежно від ступеня поглинання постійних витрат
  - «абзорпшен-костінг»;
  - «директ-костінг»;
2. Залежно від інформації, покладеної в основу розрахунків
  - фактичне;
  - нормальне калькулювання;
  - стандарт-костінг (нормативне калькулювання).
3. Залежно від вибору об'єкта калькулювання
  - на калькулювання по замовленнях;
  - переділах (процесах);
  - змішане калькулювання [4, с. 112].

На практиці підприємства використовують позамовний, попередільний та нормативний методи для обліку витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції.

На підприємствах, де сировину й оплату праці, інші витрати порівняно легко можна віднести до виробництва конкретного виду продукції (робіт, послуг), застосовують позамовний метод.

Сутність позамовного методу полягає в тому, що всі прямі основні витрати обліковують у розрізі встановлених статей за окремими виробничими замовленнями, які видають на заздалегідь визначену кількість даного виду продукції.

Цей метод використовується в машинобудуванні, будівництві, при виконанні ремонтних робіт в процесі виготовлення складної продукції (автомобілів, кораблів тощо).

Попередільний метод обліку застосовується на підприємствах з однорідною за вихідною сировиною та матеріалами і характером обробки масовою продукцією, під час виробництва якої переважають фізико-хімічні і термічні виробничі процеси. Найбільше цей метод застосовується у хімічній, лісовій, металургійній, текстильній, шкіряній, легкій, харчовій галузях промисловості.

Сутність попередільного методу полягає в тому, що всі або деякі прямі витрати відображають в поточному обліку не за видами продукції, що виготовляється, а за переділами виробництва.

При використанні цього методу обліку витрат на виробництво, починаючи з підготовки видобування корисних копалин або обробки вихідної сировини і до випуску кінцевого продукту, витрати враховуються в кожному цеху, включаючи собівартість напівфабрикатів, виготовлених у попередньому цеху.

Нормативний метод - це основний метод виробничого обліку, який сприяє впровадженню прогресивних норм витрат, дієвого контролю за рівнем витрат виробництва, що дає змогу використовувати дані обліку для виявлення резервів, зниження собівартості продукції та оперативного керівництва виробництвом.

Нормативний метод - це основний метод виробничого обліку, який сприяє впровадженню прогресивних норм витрат, дієвого контролю за рівнем витрат виробництва, що дає змогу використовувати дані обліку для виявлення резервів, зниження собівартості продукції та оперативного керівництва виробництвом.

Цей метод є найбільш сучасним, значно підвищує можливість здійснення контролю виявлених у виробництві відхилень від діючих норм, що зумовлені організацією виробництва.

Основним елементом методу є облік відхилень від норм і облік зміни норм. Кожен з цих елементів повинен бути документально офо-

рмлений. Оформлення відхилень або змін здійснюється відповідно до характеру технології, форм оплати праці, виду продукції [5, с. 476].

Важливим моментом є вдосконалення механізму управління витратами підприємства, саме від вибору найкращого варіанту управління витратами буде залежати успішна діяльність підприємства, що дасть змогу досягти оптимального рівня витрат виробництва, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємства [1].

Отже, існують різні методи калькулювання собівартості продукції і підприємство самостійно повинно обрати метод, який найбільше підходить до його виду діяльності.

Література.

1. Букало Н.А. Особливості калькулювання собівартості продукції при позамовному методі та виявлення резервів її зниження (на прикладі ДП «ЛРЗ «Мотор»») / Н.А. Букало, Слєпченко К.О. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 11 (41). Част. 2. – Редкол.: відп. ред. д.е.е., професор Герасимчук З.В. - Луцьк. – 2014. – С. 70-78.]

2. Особливості методики калькулювання собівартості продукції С.В. Мендюх, Л.В. Мельянова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: -file:///C:/Users/12/Desktop/ecnof_2013_10(3)_82%20(1).pdf

3. Палий В.Ф. Основы калькулирования [Текст]: [навч. посіб.] / В.Ф.Палий. – М.: Финансы и статистика, 1987. – 288 с.

4. Каверина О.Д. Управленческий учет: системы, методы, процедуры. [Текст]: [навч. посіб.] / Каверина О.Д. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 352 с.

5. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [Текст]: навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська, - К: «Центр Утчбової літератури», 2013. – 688 с.